

Wymagania edukacyjne z fizyki
Klasa druga
zakres rozszerzony

Opis ruchu postępowego	
ocena dopuszczająca:	
✓	podać przykłady wielkości fizycznych skalarnych i wektorowych
✓	wymienić cechy wektora
✓	dodać wektory
✓	odjąć wektor od wektora
✓	pomnożyć i podzielić wektor przez liczbę
✓	rozłożyć wektor na składowe o dowolnych kierunkach
✓	zapisać równanie wektorowe w postaci równań skalarnych w obranym układzie współrzędnych
✓	podzielić ruchy na postępowe i obrotowe i objaśnić różnice między nimi
✓	posługiwać się pojęciami: szybkość średnia i chwilowa, droga, położenie, przemieszczenie, prędkość średnia i chwilowa, przyspieszenie średnie i chwilowe
✓	obliczać szybkość średnią
✓	narysować wektor położenia ciała w układzie współrzędnych
✓	narysować wektor przemieszczenia ciała w układzie współrzędnych
✓	odróżnić zmianę położenia od przebytej drogi
✓	podać warunki, przy których wartość przemieszczenia jest równa przebytej drodze
✓	narysować prędkość chwilową jako wektor styczny do toru w każdym jego punkcie
✓	objaśnić, co to znaczy, że ciało porusza się po okręgu ruchem jednostajnym
✓	zapisać i objaśnić wzór na wartość przyspieszenia dośrodkowego
✓	zdefiniować ruch prostoliniowy jednostajny
✓	obliczać szybkość, drogę i czas w ruchu prostoliniowym jednostajnym
✓	sporządzać wykresy $s(t)$ i $v(t)$ oraz odczytywać z wykresu wielkości fizyczne
✓	obliczyć drogę przebytą w czasie t ruchem jednostajnie przyspieszonym i opóźnionym
✓	obliczać szybkość chwilową w ruchach jednostajnie przyspieszonych i opóźnionych
✓	porównać zwroty wektorów prędkości i przyspieszenia w ruchu po linii prostej i stwierdzić, że w przypadku ruchu przyspieszonego wektory $\vec{v}$ i $\vec{a}$ mają zgodne zwroty, a w przypadku ruchu opóźnionego mają przeciwny zwrot
✓	wyrazić szybkość liniową przez okres ruchu i częstotliwość
✓	posługiwać się pojęciem szybkości kątowej
✓	wyrazić szybkość kątową przez okres ruchu i częstotliwość
✓	stosować miarę łukową kąta
✓	zapisać związek pomiędzy szybkością liniową i kątową.
ocena dostateczna:	
✓	opisać rzut poziomy, jako ruch złożony ze spadania swobodnego i ruchu jednostajnego w kierunku poziomym
✓	objaśnić wzory opisujące rzut poziomy
✓	opisać rzut pionowy, jako ruch złożony z ruchów jednostajnie opóźnionego i spadania w kierunku pionowym
✓	zilustrować przykładem każdą z cech wektora
✓	mnożyć wektory skalarnie i wektorowo
✓	odczytać z wykresu cechy wielkości wektorowej
✓	zdefiniować: szybkością średnią i chwilową, przemieszczenie, prędkość średnią i chwilową, przyspieszenie średnie i chwilowe
✓	skonstruować wektor przyspieszenia w ruchu prostoliniowym przyspieszonym, opóźnionym i w ruchu krzywoliniowym.
✓	wyprowadzić i zinterpretować wzory przedstawiające zależności od czasu współrzędnej położenia i prędkości dla ruchów jednostajnych
✓	sporządzać wykresy tych zależności
✓	objaśnić, co to znaczy, że ciało porusza się ruchem jednostajnie przyspieszonym i jednostajnie opóźnionym (po linii prostej)
✓	wyprowadzić i zinterpretować wzory przedstawiające zależności od czasu: współrzędnych położenia, prędkości i przyspieszenia dla ruchów jednostajnie zmiennych po linii prostej

✓	sporządzać wykresy tych zależności
✓	zinterpretować pole powierzchni odpowiedniej figury na wykresie $v_x(t)$ jako drogę w dowolnym ruchu
ocena dobra:	
✓	zmieniać układ odniesienia i opisywać ruch z punktu widzenia obserwatorów w każdym z tych układów
✓	opisać matematycznie rzut pionowy
✓	opisać matematycznie rzut poziomy
✓	obliczyć wartość prędkości chwilowej ciała rzuconego poziomo i ustalić jej kierunek
✓	wyprowadzić związek między szybkością liniową i kątową
✓	przekształcać wzór na wartość przyspieszenia dośrodkowego i zapisać różne postacie tego wzoru.
ocena bardzo dobra:	
✓	wyprowadzić wzór na wartość przyspieszenia dośrodkowego
✓	rozwiązywać zadania dotyczące ruchów jednostajnych i jednostajnie zmiennych
✓	rozwiązywać problemy dotyczące składania ruchów
ocena celująca:	
✓	rozwiązywać zadania dotyczące ruchów jednostajnych i jednostajnie zmiennych o znacznym stopniu trudności
✓	rozwiązywać problemy dotyczące składania ruchów o znacznym stopniu trudności

Siła jako przyczyna zmiany ruchu	
ocena dopuszczająca:	
✓	dokonać klasyfikacji oddziaływań na wymagające bezpośredniego kontaktu i oddziaływania „na odległość”
✓	wymienić „wzajemność” jako cechę wszystkich oddziaływań
✓	objaśnić stwierdzenia: „siła jest miarą oddziaływania”, „o zachowaniu ciała decyduje zawsze siła wypadkowa wszystkich sił działających na to ciało”
✓	wypowiedzieć treść zasad dynamiki
✓	wskazywać źródło siły i przedmiot jej działania
✓	rysować siły wzajemnego oddziaływania ciał
✓	posługiwać się pojęciem pędu
✓	zapisać i objaśnić ogólną postać II zasady dynamiki
✓	wypowiedzieć zasadę zachowania pędu
✓	rozróżnić pojęcia siły tarcia statycznego i kinetycznego
✓	rozróżnić współczynniki tarcia statycznego i kinetycznego
✓	zapisać wzory na wartości sił tarcia kinetycznego i statycznego
✓	rozróżnić układy inercjalne i nieinercjalne
✓	posługiwać się pojęciem siły bezwładności
ocena dostateczna:	
✓	stosować poprawnie zasady dynamiki
✓	posługiwać się pojęciem układu inercjalnego
✓	znajdować graficznie pęd układu ciał
✓	obliczać wartość pędu układu ciał
✓	objaśnić pojęcie środka masy
✓	zdefiniować współczynniki tarcia statycznego i kinetycznego
✓	
ocena dobra:	
✓	stosować ogólną postać II zasady dynamiki
✓	sporządzić i objaśnić wykres zależności wartości siły tarcia od wartości siły działającej równoległe do stykających się powierzchni dwóch ciał.
✓	stosować zasady dynamiki do opisu ruchu po okręgu
✓	opisywać przykłady zagadnień dynamicznych w układach nieinercjalnych (siły bezwładności).
ocena bardzo dobra:	

✓	rozwiązywać problemy, stosując zasady dynamiki
✓	znajdować położenie środka masy układu ciał
✓	stosować zasadę zachowania pędu do rozwiązywania zadań
✓	rozwiązywać problemy dynamiczne z uwzględnieniem siły tarcia posuwistego
✓	rozwiązywać problemy dynamiczne dotyczące ruchu po okręgu
ocena celująca:	
✓	rozwiązywać problemy, stosując zasady dynamiki o znacznym stopniu trudności

Praca, moc, energia mechaniczna	
ocena dopuszczająca:	
✓	obliczyć iloczyn skalarny dwóch wektorów
✓	obliczać pracę stałej siły
✓	obliczać moc urządzeń
✓	obliczać energię kinetyczną ciała
✓	zapisać i objaśnić wzór na energię kinetyczną ciała
✓	podać przykłady zjawisk, w których jest spełniona zasada zachowania energii
ocena dostateczna:	
✓	wyprowadzić wzór na energię potencjalną ciała w pobliżu Ziemi, korzystając z definicji pracy
✓	zdefiniować iloczyn skalarny dwóch wektorów
✓	zdefiniować pracę stałej siły jako iloczyn skalarny siły i przemieszczenia
✓	objaśnić pojęcia: układ ciał, siły wewnętrzne w układzie ciał, siły zewnętrzne dla układu ciał,
✓	posługiwać się pojęciem siły zachowawczej
✓	zapisać i objaśnić zasadę zachowania energii
ocena dobra:	
✓	obliczać chwilową moc urządzeń i
✓	sformułować i objaśnić definicję energii potencjalnej układu ciał.
✓	stosować zasadę zachowania energii i pędu do opisu zderzeń,
✓	stosować zasadę zachowania energii do rozwiązywania zadań
ocena bardzo dobra:	
✓	podać sposób obliczania pracy siły zmiennej
✓	wyprowadzić wzór na energię kinetyczną
✓	rozwiązywać zadania, korzystając ze związków: $\Delta E_m = W_z$ $\Delta E_p = W_{\text{siły zewn. równoważącej siłę wewn.}}$ $\Delta E_p = -W_w$ $\Delta E_k = W_{F_{\text{wyp.}}}$
✓	wyprowadzić zasadę zachowania energii dla układu ciał
ocena celująca:	
✓	rozwiązywać problemy, w których energia mechaniczna ulega zmianie

Ruch postępowy i obrotowy bryły sztywnej	
ocena dopuszczająca:	
✓	podać przykład wielkości fizycznej, która jest iloczynem wektorowym dwóch wektorów
✓	wymienić wielkości opisujące ruch obrotowy
✓	posługiwać się pojęciami: szybkość kątowa średnia i chwilowa, prędkość kątowa średnia i chwilowa, przyspieszenie kątowe średnie i chwilowe
✓	stosować regułę śruby prawoskrętnej do wyznaczenia zwrotu prędkości kątowej
✓	zapisać i objaśnić wzór na energię kinetyczną bryły w ruchu obrotowym
✓	posługiwać się pojęciem momentu bezwładności

✓	podać warunek zmiany stanu ruchu obrotowego bryły sztywnej
✓	posługiwać się pojęciem momentu siły
✓	podać treść zasad dynamiki ruchu obrotowego
✓	posługiwać się pojęciem momentu pędu
✓	podać treść zasady zachowania momentu pędu
ocena dostateczna:	
✓	zapisać iloczyn wektorowy dwóch wektorów
✓	podać jego cechy (wartość, kierunek, zwrot)
✓	zdefiniować: szybkość kątową średnią i chwilową, prędkość kątową średnią i chwilową, przyspieszenie kątowe średnie i chwilowe
✓	opisać matematycznie ruch obrotowy: jednostajny, jednostajnie przyspieszony, jednostajnie opóźniony,
✓	zapisać i objaśnić związek między wartościami składowej stycznej przyspieszenia liniowego i przyspieszenia kąowego
✓	podać definicję momentu bezwładności bryły,
✓	zdefiniować moment siły
✓	zdefiniować moment pędu
✓	obliczać momenty bezwładności brył względem ich osi symetrii
✓	obliczać energię kinetyczną bryły obracającej się wokół osi symetrii
ocena dobra:	
✓	obliczać wartości momentów sił działających na bryłę sztywną, znajdować ich kierunek i zwrot
✓	znajdować wypadkowy moment sił działających na bryłę
✓	obliczać wartość momentu pędu bryły obracającej się wokół osi symetrii
✓	zapisać i objaśnić ogólną postać drugiej zasady dynamiki ruchu obrotowego
✓	znajdować prędkość punktów toczącej się bryły jako wypadkową prędkości jej ruchu postępowego i obrotowego wokół środka masy,
✓	obliczać energię kinetyczną toczącej się bryły
✓	zapisać równania ruchu postępowego i obrotowego toczącej się bryły sztywnej
✓	stosować twierdzenie Steinera
ocena bardzo dobra:	
✓	przedstawić analogie występujące w dynamicznym opisie ruchu postępowego i obrotowego
✓	opisać toczenie bez poślizgu jako złożenie ruchu postępowego bryły i jej ruchu obrotowego wokół środka masy
✓	opisać toczenie jako ruch obrotowy wokół chwilowej osi obrotu
✓	rozwiązywać zadania, stosując zasady dynamiki ruchu obrotowego
✓	rozwiązywać zadania, stosując zasadę zachowania momentu pędu.
ocena celująca:	
✓	wyprowadzić związek między wartościami składowej stycznej przyspieszenia liniowego i przyspieszenia kąowego
✓	wyprowadzić wzór na energię kinetyczną bryły w ruchu obrotowym
✓	wyjaśnić, dlaczego energie kinetyczne bryły obracającej się z taką samą szybkością kątową wokół różnych osi obrotu (równoległych do osi symetrii bryły) są różne
✓	rozwiązywać zadania o znacznym stopniu trudności, stosując zasady dynamiki ruchu obrotowego
✓	rozwiązywać zadania o znacznym stopniu trudności, stosując zasadę zachowania momentu pędu.

Hydrostatyka	
ocena dopuszczająca:	
✓	zdefiniować ciśnienie
✓	objaśnić pojęcie ciśnienia hydrostatycznego
✓	objaśnić prawo Pascala
✓	objaśnić prawo naczyń połączonych
✓	podać i objaśnić prawo Archimedesesa
✓	skorzystać z prawa Archimedesesa do wyznaczania gęstości ciał stałych i cieczy

ocena dostateczna:	
✓	wyjaśnić, na czym polega zjawisko paradoksu hydrostatycznego
✓	objaśnić zasadę działania urządzeń, w których wykorzystano prawo Pascala
✓	objaśnić sposób wykorzystania prawa naczyń połączonych do wyznaczania gęstości cieczy
✓	objaśnić warunki pływania ciał
ocena dobra:	
✓	rozwiązywać zadania, stosując prawa Archimedesesa
✓	rozwiązywać problemy z hydrostatyki
ocena bardzo dobra:	
✓	rozwiązywać problemy z hydrostatyki o znacznym stopniu trudności
ocena celująca:	
✓	wyprowadzić prawo Archimedesesa

Pole grawitacyjne	
ocena dopuszczająca:	
✓	przedstawić założenia teorii heliocentrycznej
✓	sformułować i objaśnić treść praw Keplera
✓	opisać ruchy planet Układu Słonecznego
✓	sformułować i objaśnić prawo powszechnej grawitacji
✓	podać przykłady zjawisk, do opisu których stosuje się prawo grawitacji
✓	na podstawie prawa grawitacji wykazać, że w pobliżu Ziemi na każde ciało o masie 1 kg działa siła grawitacji o wartości około 10 N
✓	zdefiniować pierwszą prędkość kosmiczną i podać jej wartość dla Ziemi
✓	wie, że dla wszystkich planet Układu Słonecznego siła grawitacji słonecznej jest siłą dośrodkową
✓	wyjaśnić pojęcie pola grawitacyjnego i linii pola
✓	przedstawić graficznie pole grawitacyjne,
✓	poprawnie wypowiedzieć definicję natężenia pola grawitacyjnego
✓	objaśnić wzór na wartość drugiej prędkości kosmicznej,
ocena dostateczna:	
✓	odpowiedzieć na pytanie: Od czego zależy wartość natężenia centralnego pola grawitacyjnego w danym punkcie?
✓	wyjaśnić, dlaczego pole grawitacyjne w pobliżu Ziemi uważamy za jednorodne
✓	wykazać, że jednorodne pole grawitacyjne jest polem zachowawczym
✓	odpowiedzieć na pytania: Od czego zależy grawitacyjna energia potencjalna ciała w polu centralnym? Jak zmienia się grawitacyjna energia potencjalna ciała podczas zwiększania jego odległości od Ziemi?
✓	obliczyć wartość drugiej prędkości kosmicznej dla Ziemi.
✓	podać przykłady występowania stanu przeciążenia, niedociążenia i nieważkości
✓	zastosować trzecie prawo Keplera do planet Układu Słonecznego i każdego układu satelitów krążących wokół tego samego ciała
✓	podać sens fizyczny stałej grawitacji
✓	obliczać wartość natężenia pola grawitacyjnego
✓	podać i objaśnić wyrażenie na pracę siły grawitacji w centralnym polu grawitacyjnym
ocena dobra:	
✓	wyprowadzić wzór na wartość siły grawitacji na planecie o danym promieniu i gęstości
✓	obliczać (szacować) wartości sił grawitacji, którymi oddziałują wzajemnie ciała niebieskie
✓	porównywać okresy obiegu planet, znając ich średnie odległości od Słońca,
✓	porównywać wartości prędkości ruchu obiegowego planet Układu Słonecznego
✓	objaśnić wzór na pracę siły pola grawitacyjnego
✓	zapisać wzór na zmianę grawitacyjnej energii potencjalnej ciała przy zmianie jego położenia w centralnym polu grawitacyjnym,

✓	opisać ruch ciała w polu grawitacyjnym w zależności od wartości nadanej mu prędkości
✓	zdefiniować stan przeciążenia, niedociążenia i nieważkości
✓	opisać (w układzie inercjalnym i nieinercjalnym) zjawiska występujące w rakiecie startującej z Ziemi i poruszającej się z przyspieszeniem zwróconym pionowo w górę
✓	poprawnie sporządzić i zinterpretować wykres zależności $E_p(r)$
ocena bardzo dobra:	
✓	wyprowadzić wzór na wartość drugiej prędkości kosmicznej
✓	opisać oddziaływanie grawitacyjne wewnątrz Ziemi
✓	omówić różnicę między ciężarem ciała a siłą grawitacji
✓	przedstawić rozumowanie prowadzące od III prawa Keplera do prawa grawitacji Newtona,
✓	wyprowadzić wzór na wartość pierwszej prędkości kosmicznej
✓	wykazać, że zmiana energii potencjalnej grawitacyjnej jest równa pracy wykonanej przez siłę grawitacyjną wziętej ze znakiem „minus”,
ocena celująca:	
✓	wyjaśnić, w jaki sposób badania ruchu ciał niebieskich i odchylen tego ruchu od wcześniej przewidywanego mogą doprowadzić do odkrycia nieznanymi ciał niebieskich
✓	wyprowadzić wzór na wartość natężenia pola grawitacyjnego wewnątrz jednorodnej kuli o danej gęstości
✓	sporządzić wykres zależności $\gamma(r)$ dla $r < R$
✓	rozwiązywać problemy, stosując ilościowy opis pola grawitacyjnego
✓	wyjaśnić, na czym polega zasada równoważności

Pole grawitacyjne	
ocena dopuszczająca:	
✓	przedstawić założenia teorii heliocentrycznej
✓	sformułować i wyjaśnić treść praw Keplera
✓	opisać ruchy planet Układu Słonecznego
✓	sformułować i wyjaśnić prawo powszechnej grawitacji
✓	podać przykłady zjawisk, do opisu których stosuje się prawo grawitacji
✓	na podstawie prawa grawitacji wykazać, że w pobliżu Ziemi na każde ciało o masie 1 kg działa siła grawitacji o wartości około 10 N
✓	zdefiniować pierwszą prędkość kosmiczną i podać jej wartość dla Ziemi
✓	wie, że dla wszystkich planet Układu Słonecznego siła grawitacji słonecznej jest siłą dośrodkową
✓	wyjaśnić pojęcie pola grawitacyjnego i linii pola
✓	przedstawić graficznie pole grawitacyjne,
✓	poprawnie wypowiedzieć definicję natężenia pola grawitacyjnego
✓	objaśnić wzór na wartość drugiej prędkości kosmicznej,
ocena dostateczna:	
✓	odpowiedzieć na pytanie: Od czego zależy wartość natężenia centralnego pola grawitacyjnego w danym punkcie?
✓	wyjaśnić, dlaczego pole grawitacyjne w pobliżu Ziemi uważamy za jednorodne
✓	wykazać, że jednorodne pole grawitacyjne jest polem zachowawczym
✓	odpowiedzieć na pytania: Od czego zależy grawitacyjna energia potencjalna ciała w polu centralnym? Jak zmienia się grawitacyjna energia potencjalna ciała podczas zwiększania jego odległości od Ziemi?
✓	obliczyć wartość drugiej prędkości kosmicznej dla Ziemi.
✓	podać przykłady występowania stanu przeciążenia, niedociążenia i nieważkości
✓	zastosować trzecie prawo Keplera do planet Układu Słonecznego i każdego układu satelitów krążących wokół tego samego ciała
✓	podać sens fizyczny stałej grawitacji
✓	obliczać wartość natężenia pola grawitacyjnego
✓	podać i objaśnić wyrażenie na pracę siły grawitacji w centralnym polu grawitacyjnym

ocena dobra:	
✓	wyprowadzić wzór na wartość siły grawitacji na planecie o danym promieniu i gęstości
✓	obliczać (szacować) wartości sił grawitacji, którymi oddziałują wzajemnie ciała niebieskie
✓	porównywać okresy obiegu planet, znając ich średnie odległości od Słońca,
✓	porównywać wartości prędkości ruchu obiegowego planet Układu Słonecznego
✓	objaśnić wzór na pracę siły pola grawitacyjnego
✓	zapisać wzór na zmianę grawitacyjnej energii potencjalnej ciała przy zmianie jego położenia w centralnym polu grawitacyjnym,
✓	opisać ruch ciała w polu grawitacyjnym w zależności od wartości nadanej mu prędkości
✓	zdefiniować stan przeciążenia, niedociążenia i nieważkości
✓	opisać (w układzie inercyjnym i nieinercyjnym) zjawiska występujące w rakiecie startującej z Ziemi i poruszającej się z przyspieszeniem zwróconym pionowo w górę
✓	poprawnie sporządzić i zinterpretować wykres zależności $E_p(r)$
ocena bardzo dobra:	
✓	wyprowadzić wzór na wartość drugiej prędkości kosmicznej
✓	opisać oddziaływanie grawitacyjne wewnątrz Ziemi
✓	omówić różnicę między ciężarem ciała a siłą grawitacji
✓	przedstawić rozumowanie prowadzące od III prawa Keplera do prawa grawitacji Newtona,
✓	wyprowadzić wzór na wartość pierwszej prędkości kosmicznej
✓	wykazać, że zmiana energii potencjalnej grawitacyjnej jest równa pracy wykonanej przez siłę grawitacyjną wziętej ze znakiem „minus”,
ocena celująca:	
✓	wyjaśnić, w jaki sposób badania ruchu ciał niebieskich i odchyłeń tego ruchu od wcześniej przewidywanego mogą doprowadzić do odkrycia nieznanymi ciał niebieskich
✓	wyprowadzić wzór na wartość natężenia pola grawitacyjnego wewnątrz jednorodnej kuli o danej gęstości
✓	sporządzić wykres zależności $\gamma(r)$ dla $r < R$
✓	rozwiązywać problemy, stosując ilościowy opis pola grawitacyjnego
✓	wyjaśnić, na czym polega zasada równoważności

Ruch harmoniczny i fale mechaniczne	
ocena dopuszczająca:	
✓	wyjaśnić różnice między odkształceniami sprężystymi i niesprężystymi
✓	wymienić stany skupienia, w których nie występuje sprężystość postaci
✓	wymienić przykłady ruchu drgającego w przyrodzie
✓	wymienić i objaśnić pojęcia służące do opisu ruchu drgającego
✓	podać cechy ruchu harmonicznego
✓	zapisać i objaśnić związek siły, pod wpływem której odbywa się ruch harmoniczny, z wychyleniem ciała z położenia równowagi
✓	podać sens fizyczny współczynnika sprężystości dla sprężyny
✓	sporządzić i omówić wykresy: $x(t)$, $v_x(t)$, $a_x(t)$
✓	omówić zmiany energii potencjalnej sprężystości i energii kinetycznej ciała wykonującego ruch harmoniczny
✓	zapisać i objaśnić wzór na okres drgań wahadła matematycznego
✓	wyjaśnić, na czym polega zjawisko rezonansu mechanicznego
✓	zademonstrować zjawisko rezonansu mechanicznego
✓	wyjaśnić, na czym polega rozchodzenie się fali mechanicznej
✓	wyjaśnić różnicę między falą poprzeczną i falą podłużną
✓	podać przykłady ośrodków, w których rozchodzą się fale poprzeczne oraz ośrodków, w których rozchodzą się fale podłużne
✓	wymienić i objaśnić wielkości charakteryzujące fale.
✓	uzasadnić (posługując się funkcją falową) fakt, że wychylenie cząstki ośrodka biorącej udział w ruchu falowym zależy od jej położenia (x) i od czasu (t)
✓	podać zasadę superpozycji fal
✓	podać warunek, przy którym w wyniku interferencji dwóch fal powstaje fala stojąca

✓	opisać falę stojącą (strzałki, węzły).
✓	podać treść zasady Huygensa
✓	opisać zjawisko dyfrakcji
✓	zdefiniować źródła spójne (źródła fal spójnych)
✓	podać cechy fal akustycznych
✓	opisać zjawisko Dopplera w przypadku poruszającego się źródła i nieruchomego obserwatora
ocena dostateczna:	
✓	podać warunki, w których ruch drgający jest ruchem harmonicznym
✓	wyjaśnić pojęcie fazy drgań
✓	podać i objaśnić wzór na okres drgań harmonicznym
✓	podać wzory na energię potencjalną sprężystości, energię kinetyczną i energię całkowitą ciała drgającego
✓	podać definicję wahadła matematycznego
✓	zapisać wzorem i objaśnić pojęcie częstotliwości drgań własnych
✓	wyjaśnić powstawanie drgań wymuszonych
✓	podać definicję fali harmonicznym
✓	podać zasadę superpozycji fal
✓	wyjaśnić pojęcie przesunięcia fazowego
✓	przedstawić na wykresach wynik interferencji fal przesuniętych w fazie $\phi_0 = 0^\circ$, $0^\circ < \phi_0 < 180^\circ$, $\phi_0 = 180^\circ$
✓	podać warunki wzmocnienia fali i jej wygaszenia w przypadku interferencji fal wysyłanych przez identyczne źródła
✓	podać przykłady szybkości rozchodzenia się fal akustycznych (w powietrzu, wodzie, żelazie).
ocena dobra:	
✓	obliczyć współrzędne położenia, prędkości, przyspieszenia i siły w ruchu harmonicznym dzięki rozłożeniu ruchu punktu materialnego po okręgu na dwie składowe
✓	sporządzić wykresy zależności: $E_p(t)$, $E_k(t)$, $E_c(t)$, $E_p(x)$ i $E_k(x)$
✓	opisać sposób wykorzystania wahadła matematycznego do wyznaczania przyspieszenia ziemskiego.
✓	uzasadnić fakt, że fala podłużna może się rozchodzić w każdym ośrodku, a fala poprzeczna tylko w ciałach stałych i na powierzchni cieczy,
✓	stosować w obliczeniach związek między długością fali, częstotliwością, okresem i szybkością rozchodzenia się fali
✓	podać wzór na wychylenie cząstki biorącej udział w ruchu falowym (funkcję falową) i objaśnić go
✓	wykazać, że energia transportowana przez falę jest wprost proporcjonalna do kwadratu amplitudy tej fali
✓	analizować i wyjaśniać wynik interferencji fal o częstotliwościach ν_1 i $\nu_2 = 2\nu_1$ oraz ν_1 i $\nu_2 = 3\nu_1$
✓	wyjaśnić pojęcia częstotliwości podstawowej i wyższych harmonicznym
✓	zinterpretować graficznie amplitudę fali w funkcji falowej opisującej falę stojącą
✓	opisać fale stojące w strunach
✓	podać warunek, przy którym następuje silne ugięcie fali oraz warunek, przy którym zjawisko ugięcia można pominąć
✓	na podstawie funkcji falowej fali powstałej wskutek interferencji dwóch fal wysyłanych przez identyczne źródła uzasadnić fakt, że wynik interferencji w danym punkcie nie zmienia się z czasem.
✓	opisać różnice między tonami, dźwiękami i szumami
✓	opisać zjawisko Dopplera w dowolnym przypadku względnego ruchu źródła dźwięku i obserwatora
✓	wyprowadzić wzór na częstotliwość odbieranego dźwięku w przypadku poruszającego się źródła i nieruchomego obserwatora
ocena bardzo dobra:	
✓	wyjaśnić przyczynę występowania sprężystości postaci ciał stałych
✓	uzasadnić, że ruch drgający harmonicznym jest ruchem niejednostajnie zmiennym
✓	wyjaśnić pojęcie fazy początkowej i zapisać związki $x(t)$, $v_x(t)$, $ax(t)$ i $F_x(t)$ z użyciem tego pojęcia
✓	wyprowadzić wzór na okres drgań w ruchu harmonicznym
✓	wyprowadzić wzory na energię potencjalną sprężystości i energię kinetyczną ciała drgającego
✓	rozwiązywać zadania z wykorzystaniem matematycznego opisu ruchu drgającego
✓	wyprowadzić wzór na okres drgań wahadła matematycznego
✓	zbadać zależność $y(x)$ – wychylenia cząstki od jej odległości od źródła w ustalonej chwili
✓	zbadać zależność $y(t)$ – wychylenia od czasu dla wybranej cząstki biorącej udział w ruchu falowym
✓	stosować funkcję falową do obliczania długości fali

✓	rozwiązywać zadania dotyczące fal stojących
✓	rozwiązywać zadania z wykorzystaniem warunków wzmocnienia i wygaszenia fal.
✓	zinterpretować wzór ogólny (dla wszystkich przypadków) na częstotliwość odbieranego dźwięku w przypadku względnego ruchu źródła i obserwatora,
✓	rozwiązywać zadania dotyczące zjawiska Dopplera
ocena celująca:	
✓	udowodnić, że całkowita energia mechaniczna ciała wykonującego ruch harmoniczny jest stała
✓	wykazać, że dla małych kątów wychylenia ruch wahadła matematycznego jest ruchem harmonicznym.
✓	dokonać matematycznie superpozycji dwóch fal przesuniętych w fazie o ϕ_0 i zinterpretować otrzymaną funkcję falową
✓	dokonać matematycznie superpozycji dwóch fal, w wyniku której powstaje fala stojąca i zinterpretować otrzymaną funkcję falową,
✓	dokonać matematycznie interferencji fal harmonicznnych wysyłanych przez identyczne źródła i wyprowadzić wzory opisujące warunek wzmocnienia fali i warunek wygaszenia fali
✓	opisać zakres natężenia fal akustycznych rejestrowanych przez mózg ludzki

Zjawiska termodynamiczne

ocena dopuszczająca:	
✓	opisać założenia teorii kinetyczno-molekularnej gazu doskonałego
✓	wyjaśnić z punktu widzenia teorii wywieranie przez gaz ciśnienia na ścianki naczynia
✓	wymienić czynniki wpływające na ciśnienie gazu w naczyniu zamkniętym
✓	zapisać i objaśnić równanie stanu gazu doskonałego
✓	zapisać i objaśnić równanie Clapeyrona
✓	wymienić i opisać przemiany szczególne gazu doskonałego
✓	sformułować prawa dla przemian szczególnych
✓	przeliczyć temperaturę wyrażoną w skali Celsjusza na kelwiny i odwrotnie
✓	zdefiniować energię wewnętrzną ciała i energię wewnętrzną gazu doskonałego
✓	korzystać z informacji, że energia wewnętrzna danej masy danego gazu doskonałego zależy jedynie od jego temperatury, a zmiana energii wewnętrznej jest związana jedynie ze zmianą temperatury
✓	posługiwać się pojęciem ciepła i przekazu ciepła
✓	wypowiedzieć, zapisać i objaśnić pierwszą zasadę termodynamiki
✓	korzystać z informacji, że pierwsza zasada termodynamiki jest zasadą zachowania energii układu
✓	rozdzielić pojęcia ciepła właściwego i ciepła molowego
✓	opisać zasadę działania silnika cieplnego
✓	opisać procesy: topnienia, krzepnięcia, parowania, skraplania, sublimacji, resublimacji
✓	odróżniać wrzenie od parowania
✓	omówić na przykładach zjawisko rozszerzalności termicznej ciał
✓	opisać zjawiska przewodzenia i konwekcji i podać przykłady praktycznego wykorzystania tych zjawisk
✓	podać przykłady ciał, które są dobrymi przewodnikami ciepła
ocena dostateczna:	
✓	obliczać pracę objętościową na podstawie wykresu $p(V)$ w prostych przypadkach,
✓	zapisać pierwszą zasadę termodynamiki dla przemian: izotermicznej, izochorycznej i izobarycznej
✓	korzystać z informacji, że zmiana energii wewnętrznej podczas przejścia gazu między dwoma stanami nie zależy od procesu (tak jak praca i ciepło), tylko od stanu początkowego i końcowego
✓	wymienić przemiany, z których składa się cykl Carnota
✓	posługiwać się pojęciem sprawności silnika cieplnego
✓	korzystać z informacji, że nie całe ciepło pobrane ze źródła może być zamienione na pracę
✓	analizować wpływ zewnętrznego ciśnienia na temperaturę wrzenia cieczy
✓	obliczać zmiany objętości odpowiadające zmianom temperatury
✓	zapisać wzór na ciśnienie gazu (podstawowy wzór teorii kinetyczno-molekularnej),
ocena dobra:	
✓	wyrazić wzór na ciśnienie gazu przez różne wielkości fizyczne (liczbę moli, masę pojedynczej cząsteczki, gęstość gazu itp.).

✓	zapisać równanie Clapeyrona dla liczby moli n i liczby cząsteczek N (stała Boltzmanna)
✓	otrzymać z równania Clapeyrona prawa rządzące szczególnymi przemianami gazu doskonałego
✓	sporządzać i interpretować wykresy $p(V)$, $V(T)$ i $p(T)$,
✓	zapisać wzór na zmianę energii wewnętrznej gazu doskonałego jako funkcję zmiany jego temperatury
✓	interpretować przemiany gazowe (w tym także adiabatyczną) z punktu widzenia pierwszej zasady termodynamiki.
✓	definiować pojęcie ciepła właściwego i ciepła molowego substancji,
✓	posługiwać się pojęciami ciepła molowego gazu w stałym ciśnieniu i ciepła molowego w stałej objętości i obliczać ich różnicę
✓	wyjaśnić znaczenie stwierdzenia, że energia wewnętrzna jest funkcją stanu gazu (ciała).
✓	zdefiniować sprawność silnika cieplnego
✓	obliczać sprawność różnych cykli,
✓	sformułować drugą zasadę termodynamiki
✓	zdefiniować ciepła przemian fazowych
✓	opisywać przemiany energii w przemianach fazowych
✓	posługiwać się pojęciami pary nasyconej i pary nienasyconej,
✓	korzystać z informacji, że ciśnienie pary nasyconej można zwiększyć jedynie przez wzrost temperatury
✓	korzystać z informacji, że do pary nienasyconej można w przybliżeniu stosować prawa gazowe
✓	zdefiniować współczynnik rozszerzalności liniowej ciał stałych oraz objętościowej ciał stałych i cieczy
ocena bardzo dobra:	
✓	wyrazić średnią energię kinetyczną ruchu postępowego cząsteczek gazu doskonałego przez jego temperaturę T i stałą Boltzmanna.
✓	interpretować prawa gazów z punktu widzenia teorii kinetyczno-molekularnej,
✓	posługiwać się pojęciem współczynnika rozszerzalności objętościowej gazu
✓	rozwiązywać problemy przez zastosowanie ilościowego opisu przemian gazu doskonałego
✓	posługiwać się pojęciem stopni swobody cząsteczek gazu
✓	wyrazić wzór na całkowitą średnią energię kinetyczną cząsteczki (wszystkich rodzajów ruchu) przez liczbę stopni swobody cząsteczek gazów jedno-, dwu- i wieloatomowych.
✓	rozwiązywać problemy ilościowe z zastosowaniem pierwszej zasady termodynamiki do przemian gazowych
✓	korzystać z informacji, że C_p/C_V zależy od liczby stopni swobody cząsteczek
✓	zapisać ogólny wzór na zmianę energii wewnętrznej gazu, słuszny w każdym procesie
✓	korzystać z powyższego wzoru podczas rozwiązywania problemów ilościowych
✓	posługiwać się pojęciem entropii układu i zmiany entropii,
✓	korzystać z informacji, że w procesach samorzutnych entropia układu wzrasta.
✓	rozwiązywać ilościowe problemy dotyczące bilansu cieplnego z uwzględnieniem przemian fazowych
✓	wyjaśnić, dlaczego ciśnienie pary nasyconej ze wzrostem temperatury wzrasta bardziej gwałtownie niż ciśnienie pary nienasyconej
✓	podać związek między współczynnikami rozszerzalności liniowej i objętościowej ciała stałego
✓	objaśnić analogie między przewodzeniem ciepła i przewodzeniem prądu elektrycznego
✓	opisać ilościowo zjawisko przewodnictwa cieplnego
ocena celująca:	
✓	wyprowadzić wzór na ciśnienie gazu w naczyniu zamkniętym
✓	wyprowadzić związek między C_p i C_V (różnicę i stosunek),
✓	Rozwiązywać zadania o znacznym stopniu trudności